

Toolkit interveniëren bij verzuim “Mijn student verzuimt - en dan?”

Deze toolkit is een samenvatting van de geldende procedures en mogelijke interventies met betrekking tot schoolverzuim binnen ROC Midden Nederland en specifiek het B&A-College. De toolkit is bedoeld om handvatten aan te reiken aan docenten en studentcoaches en om te checken of alle mogelijke middelen ingezet zijn om de aanwezigheid te bevorderen.

Preventieve interventies

Inzetten powerpoint ‘Student Present’ tijdens de introductieweek om studenten te informeren over het belang van aanwezigheid en de consequenties van verzuim.

-> [Klik hier](#) voor de link.

Doorstroomdossiers checken: In het doorstroomdossier (deel B1) wordt de vraag gesteld of een student op de toeleverende school al verzuimd heeft. Verzuim op de vorige opleiding leidt vaak ook weer tot verzuim bij de nieuwe opleiding als hier niet op wordt geïntervenieerd: verzuim blijkt verslavend. Het gesprek hierover aangaan kan al veel verzuim voorkomen.

Check op randvoorwaarden: Neem in het startgesprek de vraag op of de student alle randvoorwaarden op orde heeft om aan alle lessen deel te kunnen nemen. Denk aan OV-chipkaart, leermiddelen, kennis van rooster/ Eduarte, etc. Het is handig om studenten de schoolmail te laten koppelen aan hun privémail, zodat schoolmail altijd aankomt.

Aanwezigheid rapporteren uit Eduarte:

- weekoverzicht (wekelijks doornemen voor patronen die de hele klas betreffen (klas spijbelt bij rekenen, etc.).

- jaaroverzicht op studentniveau van afgelopen week, maand of onderwijsperiode om onderscheid te maken per student en in geoorloofd en ongeoorloofd.

- rapportage ‘Overzicht verzuimgesprekken’ met daarin de openstaande en de gevoerde verzuimgesprekken. Aandachtspunt is hierbij vooral of studentcoaches het eerste ‘LOB Verzuimgesprek’ structureel voeren. Dit gesprek dient meteen zodra er ongewenst verzuim optreedt gevoerd te worden.

- rapportage ‘Aanwezigheid per docent’. De werkinstructie [-> staat hier](#). Alleen managers en de expert verzuim heeft de rechten om de rapportage te draaien. Het rapport geeft het aanwezigheidspercentage van de studenten aan in de lessen van de desbetreffende docent.

- rapportage ‘Aanwezigheid activiteit’. De werkinstructie [-> staat hier](#). Dit rapport kost veel tijd om te genereren, maar geeft wel een goed beeld van de aanwezigheid per vak.

- rapportage ‘Aanwezigheid per klas’. De werkinstructie [-> staat hier](#). Dit rapport geeft de aanwezigheid over een geselecteerde periode per klas aan.

- rapportage ‘Onwaarschijnlijke presentie’. Dit rapport geeft presentie weer die onlogisch lijkt: een student die al drie maanden niet op school komt en ineens twee lesuren volgt is waarschijnlijk per abuis op ‘aanwezig’ gezet.

Snelle respons: direct reageren bij student die uren mist (dus niet na 8 of 16 klokuren maar eerder). Studenten denken nogal eens dat ze uit beeld zijn zodra ze geen les meer hebben van hun studentcoach. Het kan helpen om af en toe eens bij een andere les naar binnen te lopen, vooral aan het begin van de dag. De klas voelt zich dan gezien en jij weet meteen wie er wel en niet waren.

Groepsapp met student en zijn/ haar ouders: studentcoaches die met hun studenten appen kunnen een groepsapp maken met ouder(s) en student, om bij afwezigheid een korte lijn met het thuisfront te onderhouden.

App Alarmy: Deze app biedt een aantal leuke en nuttige wekkerfuncties aan. Bijvoorbeeld: student zet een wekker, maakt met de app een foto van bijvoorbeeld zijn koffiezetapparaat, gaat slapen, en dan gaat de volgende dag de wekker. Die wekker kan pas uitgezet worden als de student dezelfde foto (van zijn koffiezetapparaat) weer heeft genomen. Het is dus een manier om goed wakker te worden en op te staan, snoozen kan niet. Bijkomend voordeel: je staat dan toch al bij het koffiezetapparaat.

-> [klik hier](#) voor de link voor een Apple-telefoon

-> [klik hier](#) voor de link voor een android-telefoon

Vliegende wekker: Er zijn op internet verschillende versies van vliegende, springende of rollende wekkers te koop. Deze gaan in de ochtend af en moet je vangen om uit te zetten. Met de student kan de afspraak worden gemaakt om zo'n wekker twee weken van school in bruikleen te krijgen. Na twee weken moet de wekker weer worden ingeleverd en kan meteen de aanwezigheid en de gemaakte afspraken worden geëvalueerd. Mocht de student in de tussentijd een aanwezigheid hebben van 100%, dan kan gekozen worden dat de student de wekker mag houden als beloning.

Belonen aanwezigheid: Positief ingestoken interventies werken en studentcoaches die dit kunnen toepassen hebben gemiddeld een hogere aanwezigheid met hun klas. Dit kan door bijvoorbeeld door aandacht te geven aan alle studenten die 100% aanwezig zijn, door wekelijks de aanwezigheid te delen (wel 'naming', geen 'shaming') enzovoorts. Iedereen is gevoelig voor complimentjes of cadeautjes (taart, chocoladereep, lesboek wat de desbetreffende student nog niet had, budget voor klassenuitje, vvv-bon, goede stageplaats, goede referentie voor een stage, ontbijtje, etc.). Ook referenties geven of een aanbeveling schrijven voor een stageplaats kan als beloning worden ervaren.

Relatie met student onderhouden: Ken je student, zorg voor goed contact via verschillende media. De ene collega zal hier anders mee omgaan dan de ander (contact via social media, wanneer is je student jarig, weekbericht in groepsapp met je klas, etc.). Toon belangstelling voor je student: wat is de thuissituatie, hoeveel uur werkt hij/ zij per week, was er bij vorige opleidingen verzuim?

Afdelings-brede afspraken maken/ checken: Veel afdelingen zullen eigen afspraken hebben over praktische zaken in het onderwijs. Denk hierbij aan afspraken over te laat komen (mogen studenten alsnog de les in als ze te laat zijn), verwijderen (student mag het volgende uur de les weer in), het niet bij zich hebben van leermiddelen, etc. Deze afspraken raken nog weleens op de achtergrond als het schooljaar vordert waardoor de student uiteindelijk maar helemaal niet meer komt.

Telefonisch afmelden: In de [-> visie op verzuim](#) staat beschreven dat studenten of hun ouders moeten afmelden via de portal. Als verzuim in bepaalde afdelingen of klassen buitensporig hoog is kan de afspraak worden gemaakt om daar bovenop studenten telefonisch af te laten melden. Dit moet dan wel goed ingeregeld zijn door bijvoorbeeld de receptie te instrueren en een goed registratiesysteem te bedenken. Het filmpje voor ouders die niet snappen hoe het werkt staat [hier](#).

Aantrekkelijk onderwijs, aantrekkelijke omgeving: Men vergist zich gemakkelijk in de drijfveren van studenten om wel of niet naar school te komen. Lekkere koffie, leuke klasgenoten of een leuke les kunnen allemaal het verschil maken.

Tip: neem je eigen les op en probeer deze op een later moment nog eens volledig te bekijken. Als het jou niet lukt om geconcentreerd te blijven, zal het onze doelgroep waarschijnlijk ook niet lukken. We hebben in het college beeldcoaches die je kunnen helpen en coachen bij het passend maken van jouw onderwijs, mail hiervoor je supportteam of de ROC academie.

Peer-support: Bij verschillende initiatieven om verzuim tegen te gaan zijn studenten aan elkaar gekoppeld. Is de één er niet, dan kan de ander contact proberen te zoeken. Deze interventie vereist wel een strakke organisatie en kost de nodige aandacht.

Verwachtingen en regels stellen: dit begint vanaf dag 1 op school! Verwijs naar de onderwijsovereenkomst die de student heeft ondertekend en ken hier waarde aan toe ('werknemer van de toekomst', zie naar school gaan als een arbeidscontract). Door het ondertekenen van de onderwijsovereenkomst wordt ook akkoord gegaan met de inhoud van het studentstatuut. Daarin staat expliciet benoemd dat alle studenten van ROC MN alle lessen dienen te volgen

-> [Studentenstatuut art. 4.3.1](#). Leg een duidelijke en transparante gedragsverwachting neer. Als je een keer de bus mist wordt je echt niet van school gestuurd, maar als je denkt dat je met de helft van de lessen een diploma krijgt zit je hier echt verkeerd. Waak ervoor om hier een percentage aan te koppelen: als je met studenten afspreekt dat een aanwezigheid van bijvoorbeeld 80% acceptabel is dan geef je hen dus automatisch voor 20% van de lessen (lees 1 dag in de week) verlof.

Geef studenten ook duidelijk aan dat ze bij 4 weken afwezigheid zonder kennisgeving worden uitgeschreven (-> [zie Handreiking afwezige studenten waar geen contact mee krijgen](#)) en dat bij veelvuldig verzuim een berisping en of een schorsing volgt -> [zie Servicedocument Disciplinaire Maatregelen](#).

Studenten die uitvallen tijdens de studie hebben vrijwel altijd in de voorgaande periode verzuimd en voor 18-plussers geldt dat studieschuld alleen maar oploopt, ook als lessen niet worden gevolgd.

Studenten-
statuut

Rooster bespreken en pauzes faciliteren: Het maken van een rooster doet de afdeling(smanager) samen met de roostermaker. Je kunt in je team afspreken om de conceptroosters eerst met de klas te bespreken, of bijvoorbeeld met de klassenvertegenwoordiger. Dit voorkomt gemopper over slechte roosters achteraf want de studenten hebben er dan zelf goedkeuring voor gegeven.

Het loont om lessen die vervallen zijn uit het rooster te verwijderen. Dit geeft een positiever en realistischer beeld van de presentie. De instructie staat -> [hier](#).

Curatieve interventies

Doorverwijzen tweedelijns ondersteuning: Supportteam of expertisecentrum, -> [klik hier](#) voor de verwijzprocedure. De doorverwijzing komt terecht bij de 'expert aanpak verzuim' van het supportteam. Indien nodig wordt verder doorwezen naar bijvoorbeeld ambulante begeleiding, verslavingszorg, Buurtteam of Altrecht.

Afwijkende verzuimpatronen herkennen bij individuele studenten:

- via weekoverzicht: student meldt zich welke vrijdagmiddag ziek, enz.

- via absentiemeldingen: student wordt altijd bij Duits verwijderd

Vraag de Expert Verzuim van jouw afdeling naar tips hoe je deze patronen snel kan herkennen.

Appen/ bellen/ e-mailen: studenten die afwezig zijn (ongeoorloofd maar ook geoorloofd!) moeten dagelijks bereikbaar zijn. De visie op verzuim vermeldt dit expliciet, omdat we studenten behandelen als 'werknemer van de toekomst'. Op je werk kom je immers ook niet zomaar niet en word je ook gebeld als je een tijdje ziek bent. Heeft een student zich ziekgemeld maar is hij niet bereikbaar dan kan in de mate van het redelijke de afwezigheid worden gewijzigd naar 'ongeoorloofd'. Soms is het nodig om binnen de afdeling afspraken te maken over appen met studenten: vindt iedereen dit prettig, op welke tijden, etc.?

Verzuimgesprekken voeren volgens gesprekscyclus

-> [Klik hier](#) voor de visie op verzuim en de uitleg van de gesprekscyclus

Voor verzuim is altijd een oorzaak. Ook 'gewoon' gebrek aan motivatie is immers een oorzaak. En daar kan weer een reden onder liggen waarom er dan geen motivatie is. Medewerkers van het Buurtteam of de huisarts kunnen hierover in gesprek gaan met een student. Vaak helpt het al om even door te vragen: "wat zou er moeten veranderen om je wel naar school te laten komen?" Er wordt ook nogal eens voorbij gegaan aan de belangrijkste vraag: waarom verzuimt een student eigenlijk?

Zie voor tips -> [de signaleringswijzer](#).

Contact met ouders/ verzorgers/ bewindvoerders/ broers en zussen. Je kunt appen, bellen, mailen, enzovoorts. Voor studenten jonger dan 18 jaar geldt dat school verplicht is om de ouders/ verzorgers te informeren over studievoortgang, waaronder dus ook de aanwezigheid. Wacht hier niet te lang mee, ook al voelt het soms niet prettig om dit te doen. Ouders zullen het wel erg waarderen om tijdig geïnformeerd te worden. Ouders van studenten die 18 worden krijgen een standaardbrief waarin staat dat zij vanaf dat moment niet meer geïnformeerd worden over de studievoortgang. De student kan in de studentenportal wel aangeven dat zijn ouders toch nog toegang krijgen tot de ouderportal met daarin de studieresultaten en aanwezigheidsregistratie. Je kunt student en ouder altijd tippen dat het slim is om ouders mee te laten kijken zolang de ouders ook het schoolgeld betalen.

Van studenten die 18 jaar of ouder zijn informeren we de ouders in beginsel niet. Dat betekent echter niet dat je geen afspraken met studenten mag maken dit toch te doen. Zolang de student hierin mee gaat en je transparant bent in wat je deelt of gaat delen leidt dit in de praktijk nooit tot problemen.

Tip: In de eerste lesweek kun je hier ook klassikaal afspraken over maken: "ik informeer jullie ouders als je nog geen 18 bent altijd, zowel over wat goed gaat als over wat niet goed gaat. Als je 18 bent doe ik dat ook, maar alleen als je dat wilt. Geef dit vooral aan in je startgesprek!"

Contact opnemen met werkgever: Check hiervoor goed wat de afspraken zijn met stagebedrijven en leer-werkbedrijven. Zeker als een werkgever de opleiding betaald (zoals vaak bij BBL-studenten) kan de werkgever verwachten dat school informeert over de aanwezigheid van de student. Maak hier vooraf duidelijke afspraken met de student over.

Contact opnemen met Leerplicht:

- Zelf bellen/ mailen etc.

-> [Klik hier](#) voor de lijst met contactgegevens van Leerplicht in de regio.

- Vrijwillige verzuimmelding doen (bij eerder oproepen dan voor 48 klokuren)

-> [Klik hier](#) voor de instructie

- Student zelf contact laten opnemen met Leerplicht **en hen het verzuimoverzicht laten sturen.**

- Leerplicht werkt vanuit een juridisch en vanuit een preventief kader.

Preventief melden mag altijd. Leerplicht is ook bereid om vanuit een consulterende rol mee te denken of om casusgericht mee te denken.

Huisbezoek aanvragen: Zonder toestemming van student: via Leerplicht door middel van vrijwillige verzuimmelding: -> [Klik hier](#) voor de instructie

Met toestemming van student: via Buurteam of jongerenwerker. Tip: combinaties van bovenstaande zijn ook mogelijk en in de praktijk zeer effectief. Het supportteam kan je hier verder bij ondersteunen.

Plan van aanpak maken: naast het formele plan van aanpak behorend bij een VSA Overstappen kan ook gekozen worden om een student eerder of later een extra plan van aanpak te laten maken. De format is te vinden in Eduarte (student opzoeken, personalia, rapportage). Het voordeel van een goed plan van aanpak is dat afspraken zijn vastgelegd en dat hierop later ook een beroep kan worden gedaan. Bovendien biedt dit de student duidelijke (gedrags-) verwachtingen.

Aanwezigheid tonen aan student of klas: bijvoorbeeld tijdens mentoruur/ studentcoachuur:

-> [Klik hier](#) voor het filmpje met de instructie. Je kunt studenten ook maandelijks een heel kort berichtje sturen met de aanwezigheid van de afgelopen maand. Hoeft maar één regel te zijn, voorzien van een complimentje of een tip voor verbetering. Afhankelijk van de situatie kun je ouders cc-en om je tip of compliment extra kracht bij te zetten.

Student wekelijks langs laten komen om verzuim te bespreken. Een variant is met een student afspreken dat hij/ zij zelf wekelijks een mailtje stuurt naar de studentcoach/ ouders/ leerplichtambtenaar om te vertellen hoe zijn aanwezigheid van die week was. Dit dient twee doelen: het scheelt jou werk en het zorgt voor een moment van reflectie.

Competetief element inbouwen met klas (diegene met de hoogste aanwezigheid krijgt...). Er is altijd wel iets om te vieren als het om aanwezigheid gaat. Ook klassen onderling kunnen gevoelig zijn voor het aanwezigheidspercentage van de groep. Bijkomend voordeel is dat de groepsnorm hiermee omhoog gaat. Studenten geven zelf aan dat bijvoorbeeld een klassenuitje naar Walibi al erg motiverend kan werken. Laat hen vooral meedenken over een mogelijke beloning/ incentive.

Coachen op verzuim (studentcoaching, pluscoach, maatje in de klas, elke ochtend appen)

Corrigeren foutieve aanwezigheidsregistratie: Studenten zijn verbazingwekkend goed op de hoogte van hun eigen aanwezigheid en het werkt demotiverend als door invoerfouten het aanwezigheidspercentage omlaag gaat. Geef aan het begin van het schooljaar duidelijk aan dat wij verantwoordelijk zijn voor het invoeren van de presentie, maar dat de student zelf verantwoordelijk is voor de controle daarop. Mochten er fouten gemaakt zijn bij het invoeren dan kan de key user Eduarte dit met terugwerkende kracht aanpassen. Zo wordt het een gedeelde verantwoordelijkheid tussen student en school.

Inzet VSA Overstappen: Door de nieuwe BSA-procedure kan een student geen studieadvies 'overstappen' (negatief studieadvies) krijgen door alleen onvoldoende aanwezigheid. Echter, lage aanwezigheid en lage studieresultaten gaan meestal samen. Bij het ontwerp van het curriculum en de bijbehorende studiepuntenkaart kan aanwezigheid wel een prominente plaats krijgen. Bijvoorbeeld door het mee te laten wegen in de beoordeling van de werknemerscompenties en de beroepshouding. Vooral beroepshouding kan zwaarder wegen, omdat deze gekoppeld is aan het kwalificatiedossier.

Gemiste lessen in laten halen: Het verschil tussen een straf en een sanctie is dat bij een sanctie wordt gewerkt aan een oplossing. Met deze, oplossingsgerichte, interventie wordt een student niet alleen gewezen op grensoverschrijdend gedrag maar kan hij ook meteen de gemiste lesstof inhalen. Door gemiste lessen als 'les buiten rooster' in te roosteren kan van de in te halen les presentieregistratie worden gedaan, waardoor de student bovendien een hoger aanwezigheidspercentage krijgt als hij verschijnt (instructie: student opzoeken in Eduarte, aanwezigheid, agenda, nieuwe afspraak, bij 'type afspraak' kiezen voor 'les buiten rooster', overige velden naar eigen inzicht invullen).

Verlof geven: Je kunt beter een student verlof geven dan hem of haar te laten spijbelen. Voor bruiloften, jubilea etc. mag gewoon verlof gegeven worden. Dit geldt ook voor bijvoorbeeld het suikerfeest. Verwerk dit wel goed in Eduarte, het gemakkelijkst is via een absentiemelding. Een studentcoach mag 1 dag verlof geven, wil een student langer niet naar school dan moet dit via de afdelingsmanager (en bij een minderjarige student ook langs Leerplicht want anders is er sprake van luxe verzuim).

Waarschuwingsgesprek met afdelingsmanager: de afdelingsmanager kan een berisping versturen (schriftelijke officiële waarschuwing) of een student schorsen. In beide gevallen wordt de student ook opgeroepen voor een gesprek. Deze interventie is ook te gebruiken voor studenten waar geen contact mee te krijgen is (-> zie [Handreiking afwezige studenten waar geen contact mee krijgen](#)). Laat in dat geval een aangetekende brief versturen. De manager voert dan een 'exit-tenzij' gesprek. De student wordt uitgeschreven als hij niet verschijnt, en als hij wel verschijnt mag hij zijn verhaal doen.

Check-in-check-out: deze interventie is vooral bedoeld om een student heel intensief te begeleiden en hem dagelijks bij binnenkomst en bij het naar huis gaan even te spreken.

-> [Klik hier](#) voor de volledige beschrijving

Inzet schoolarts/ jeugdarts bij schijnbaar geoorloofd verzuim. -> [Zie hier de werkwijze.](#)

Studenten jonger dan 18 jaar kunnen worden doorverwezen naar de jeugdarts, voor studenten van 18 jaar en ouder wordt eerst door de expert verzuim bij de jeugdarts advies ingewonnen, waarna de jeugdarts kan beslissen om de student op te roepen.

Stopzetten studiefinanciering bij DUO: Via onderstaand formulier kan bij DUO gemeld worden dat een student geen onderwijs meer volgt. Let op: dit geldt alleen bij studenten niveau 1 en 2 BOL, bij overige BOL-studenten is de enige manier om de studiefinanciering te stoppen een uitschrijving. BBL-studenten ontvangen geen studiefinanciering. De procedure staat [hier](#).

Casusoverleg inplannen met Leerplicht: kan een nuttige middel zijn om in één keer een bepaalde doelgroep (postcodegebied, gemeente, leeftijd, etc.) te bespreken. Deze interventie is snel en effectief en kan lange doorlooptijden bij Leerplicht of bij school voorkomen. -> [zie werkinstructie Casusoverleg Leerplicht.](#)

Inzet van opvangklas, reboundklas, topklas, etc.

Klas of deel van de klas als groep aanspreken op verzuim en hiermee een gedeelde verantwoordelijkheid bij hen beleggen -> [zie presentatie 'Verzuim hele klas'.](#)

Meer informatie?

Checkit: Handig tool waar veel nuttige informatie over verzuim te vinden is.

Voor studenten: [klik hier](#)

Voor medewerkers: [klik hier](#)

www.schoolwerkt.nl: Hier staan bij 'contact' alle contactgegevens van Leerplicht/ RMC regio Utrecht.

Ideeën of aanvullingen: mail naar b.berkouwer@rocmn.nl